

45ª CONFERÈNCIA INTERNACIONAL DE L'EDUCACIÓ (CIE) GINEBRA

Pere Polo / Tomàs Martínez

L'enfortiment de la funció del personal docent davant el desafiament plantejats pels canvis d'aquest fi de segle, ha estat el tema principal dels treballs de la 45ª Conferència Internacional de l'Educació (CIE) que s'ha celebrat a Ginebra del 30 de setembre al 5 d'octubre, en la que han participat representants dels governs dels Estats membres de la UNESCO, encapçalats pels ministres d'educació o alts funcionaris, juntament amb altres

Sessió plenària de la 45a Conferència Internacional de l'Educació. Ginebra, setembre 1996.

protagonistes de l'ensenyament, entre els quals es trobava una àmplia representació de la Internacional de l'Educació (IE) en la que estava integrada la delegació de l'STEI i de la Confederació de STEs.

El tema d'aquesta conferència va ser **L'enfortiment de la funció del personal docent en un món en canvi**. Durant la Conferència els representants ministerials juntament amb investigadors, representants de les organitzacions no governamentals i docents, han anat definint les mesures necessàries per millorar la contractació, la formació i la participació dels docents. També s'ha pogut constatar com la disminució del prestigi vinculat a la professió docent s'ha convertit en un fenomen mundial que mina la moral dels professionals d'aquest sector.

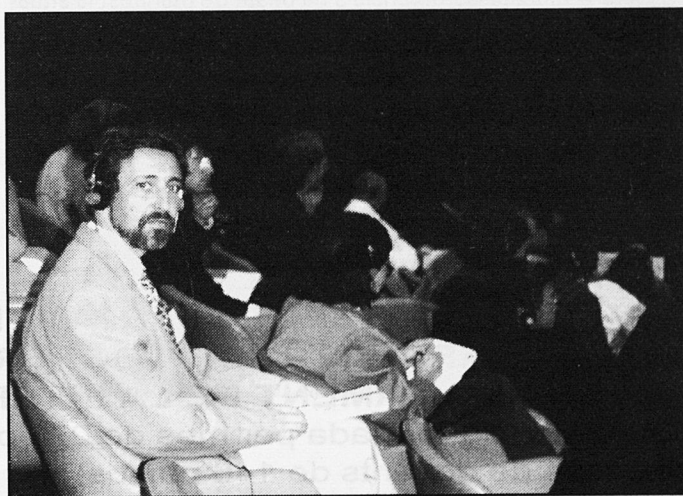
S'ha constatat que la desmoralització que sofreixen els docents així com el seu "status" social i les condicions de treball han anat disminuint les seves motivacions i s'han definit les mesures fonamentals que són necessàries per enfortir les funcions que compleixen els docents i per a la seva participació en l'esforç per millorar els sistemes educatius.

Es tracta d'accentuar la capacitat del personal docent, modificant radicalment la seva formació inicial i insistir en la seva

formació permanent, així com la valoració davant els docents del potencial que ofereixen les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

Els dos grans debats celebrats en aquesta Conferència han estat dirigits per Federico Mayor, Director General de la UNESCO i Jacques Delors, president de la Comissió Internacional sobre l'Educació per al Segle XXI, i han estat dedicats a **La funció dels docents en la construcció d'una cultura de pau i Enfortiment de la funció del personal docent en un món en canvi: problemes, perspectives i prioritats**.

Jacques Delors presentà l'informe a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre l'Educació per al segle XXI, un informe que parteix de la base que l'educació compleix una funció essencial en el desenvolupament dels individus i les societats, que és un dels principals mitjans disponibles per a la disminució de la pobresa, la ignorància, les desigualtats i les guerres, que planteja que l'educació del proper segle haurà de superar tensions entre mundialisme i localisme, universalisme i individualisme, tradició i modernitat, competència i igualtat d'oportunitats, materialisme i espiritualisme, expansió il·limitada dels coneixements i capacitat limitada d'assimilació.

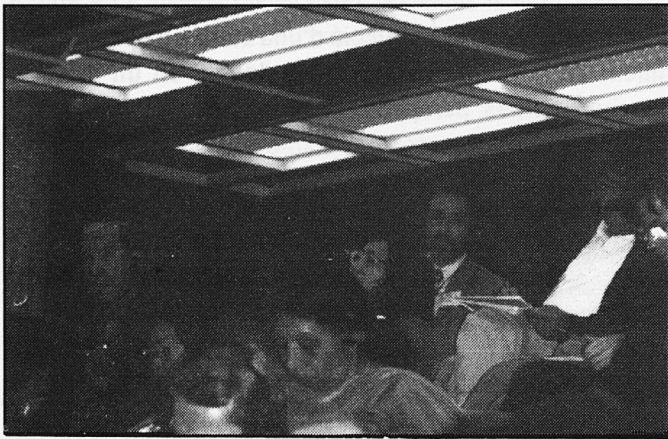
Tomàs Martínez entre els assistents a la sessió plenària

En aquest context, l'educació permanent serà clau per respondre als desafiaments del segle XXI, una educació que haurà de sostenir-se en quatre bases: **aprendre a ser, aprendre a conèixer, aprendre a fer i aprendre a viure junts**.

El capítol setè de l'informe Delors fa referència al paper important que hi juguen els docents i a la necessitat de millorar la

seva formació, la seva condició social i les seves condicions de treball, a conèixer i posar la tecnologia al servei de l'educació i a participar en la presa de decisions per aplicar amb èxit les estratègies de la reforma de l'educació cap al segle XXI.

En el marc de la Conferència, la UNESCO, la OIT i la IE han organitzat taules rodones per donar resposta als següents interrogants: **La repercussió de les noves tecnologies de la informació en l'ensenyament i en els docents. Com afecten els canvis socials en les possibilitats dels docents de millorar la qualitat de l'educació? La participació en la presa de decisions en matèria d'educació: ampliació de la funció dels docents en la reforma de l'educació.**

Pere Polo i Tomàs Martínez entre els assistents a la sessió plenària.

Durant aquesta Conferència s'ha posat de manifest la situació inquietant que pateixen 50 milions de docents, i s'ha confirmat una disminució molt marcada del seu nivell de vida i del seu "status" social, això tan a països desenvolupats com a països en vies de desenvolupament. També s'ha constatat un aug-

ment cada vegada més important del treball i les responsabilitats que han d'assumir els docents, mentre que la formació i els materials pedagògics que reben són de cada vegada més escassos.

Millions d'ensenyants s'enfronten diàriament a la inseguretat i a la violència, als països desenvolupats o en vies de desenvolupament i als països amb conflictes.

Durant els darrers deu anys nombrosos governs han congelat els salaris dels docents, que en alguns casos suposen el 95% del pressupost de l'educació estatal, han disminuït també les despeses destinades a formació, provocant un greu deteriorament del nivell pedagògic i de l'"status" social dels professionals de l'ensenyament. **(convé recordar que els funcionaris de l'estat espanyol han perdut un 11% del seu poder adquisitiu durant els darrers anys i han patit l'aplicació d'una reforma educativa amb considerables retalls de personal i inversions reals, realitat totalment discordant amb el discurs pronunciat per la representació espanyola a la Conferència).**

La depreciació professional de l'ensenyament ha provocat que un nombre considerable de docents abandoni la professió i s'incorpori a llocs de feina amb més prestigi i amb millor remuneració. Una enquesta recent de la OIE indica que molts de països pateixen d'una manca de personal qualificat en matèria de planificació, administració, pedagogia, evolució i desenvolupament de programes.

Entre les conclusions cal destacar que la UNESCO calcula que serà necessari un increment de 9 milions de docents, fins a l'any 2000, per aconseguir l'objectiu d'un ensenyament universal. També cal citar la crida feta per la UNESCO als governs per tal que dediquin el 6% del seu PIB a l'educació.

La UNESCO demana a la societat i a la comunitat internacional un major reconeixement dels problemes dels docents i que es posin en funcionament polítiques que garanteixin millors condicions de feina i un màxim d'eficàcia. □

ENTREVISTA A ELIE JOUEN, SECRETARI GENERAL ADJUNT, RESPONSABLE DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ I DEL DEPARTAMENT DE COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT DE LA INTERNACIONAL D'EDUCACIÓ

**(Organització formada per més de 272 organitzacions
sindicals de docents de 146 països)**

Pere Polo

Pere Polo.- Els governs prenen decisions globals i apliquen unes polítiques neoliberals a nivell mundial. Com afecta als docents aquesta globalització?

Elie Jouen.- Les polítiques neoliberals es caracteritzen per un no compromís de l'estat i això es concreta en la voluntat de privatitzar certes activitats que generalment són els serveis públics i, en particular, el de l'educació. El que caracteritza les polítiques neoliberals són els ajusts estructurals que comporten

una reducció de les despeses públiques particularment en el sector de l'educació i conseqüentment dels seus pressupostos a nivell de salut dels docents, de les seves condicions de treball i sobre el finançament de l'educació.

Així, per exemple, el banc mundial avui proposa una transferència de recursos des de l'ensenyança superior cap a l'escola primària. La conseqüència directa de tot això és la implantació de certes formes de privatització de l'ensenyament superi-

EN TANCAR L'EDICIÓ...

or. El problema fonamental que hem d'afrontar és saber si l'educació pot ésser un producte que es ven i que es compra, en funció dels seus mitjans i que en certes ocasions pot arribar a ser un producte del qual se n'obtenen beneficis. L'educació no es pot vendre.

Quan es duen a terme polítiques de privatització, els que tenen el capital inverteixen en un negoci amb l'esperança d'ob-

Pere Polo i Tomàs Martínez durant l'entrevista.

tenir-ne beneficis. Això és legítim, però...

La pregunta ara és la següent: Pot l'educació funcionar d'aquesta manera? La resposta de la IE és absolutament negativa.

Algunes de les nostres organitzacions, particularment d'Amèrica Llatina, s'estan confrontant des de fa uns anys a aquest problema i han reaccionat d'una manera molt forta, amb una actitud de rebuig, d'oposició a aquesta política. Però s'ha de reconèixer que aquesta política d'oposició, de rebuig, no ha aportat cap benefici; la privatització ha anat progressant i la lluita sindical d'enfrontaments no ha resultat molt beneficiosa.

El que intentam fer ara a nivell de la IE és, abans de tot, emprendre un diàleg amb les nostres organitzacions sobre les polítiques d'ajust estructural, les seves repercussions i, sobre-tot, quina política alternativa es pot proposar. El moviment sindical no es pot limitar sols a una actitud d'oposició. La oposició és necessària però també s'ha de practicar un sindicalisme de propostes, és a dir, proposar polítiques alternatives respecte a les neoliberals que estan establertes. Això necessita un esforç de creativitat per part nostra i suposa també una actitud d'unitat amb altres grups.

No conseguirem imposar la idea d'una política alternativa tots sols; necessitam associats en aquesta empresa: els sindicats, els partits polítics, els mitjans de comunicació... És necessari que la gent prengui consciència que les polítiques neoliberals ens col·loquen davant un mur. L'interès de les famílies i dels pares no és que l'educació es converteixi en un producte que es ven i que es compra. Hem d'intentar fer una oposició quan

és necessari, però també adoptar una actitud constructiva per guanyar el suport de l'opinió pública.

P.- Venim constatant que, encara que la forma de vida, la manera d'ensenyar, els sistemes, etc. són diferents, els docents tenen, a nivell global, uns problemes comuns. Quins són aquests problemes?

R.- El que tenen en comú tots els docents -del Nord, del Sud, de l'Est i de l'Oest- és la responsabilitat d'educar tota la joventut i -en el seu informe sobre la reforma de l'educació per al segle XXI- J. Delors diu que l'educació ha de sostenir-se sobre quatre pilars:

1. L'educació ha d'aportar una certa quantitat de coneixements.
2. L'educació també ha d'ensenyar als joves a existir.
3. L'educació ha d'ensenyar a emprendre projectes, a prendre iniciatives.
4. I finalment, l'educació ens ha d'ensenyar a viure junts, junts perquè el món és cada dia més intercultural, amb moltes diversitats.

Així quan ens fixam en els problemes d'educació d'aquesta manera, en termes d'objectius, ens adonam que no hi ha una diferència fonamental entre el que és el rol d'un docent en un país industrialitzat o el rol d'un docent en un país en vies de desenvolupament. La gran diferència la trobam en els mitjans amb què compten cada un d'ells per poder dur a terme aquesta educació.

Elie Jouen

Els docents dels països industrialitzats, encara que siguin insuficients, disposen d'una certa quantitat de materials, de llibres, tenen escoles, construccions escolars... Per contra, en els països en vies de desenvolupament estan despullats, a vegades no tenen ni pissarra, ni guix, ni llibres.

La gran diferència és també la condició dels docents. L'estatut dels docents dels països industrialitzats, que no és ni de molt perfecte, compta almenys amb una gran quantitat de realitats pel que fa a drets, salaris, etc. Mentre que en els països en vies de desenvolupament la situació és inversa; els objec-

tius són idèntics: el docent d'un país industrialitzat o d'un país en vies de desenvolupament té, globalment, el mateix tipus d'obligació respecte al seu alumnat, la gran diferència és que no compten amb els mateixos mitjans.

P.- La IE agrupa una majoria de sindicats que en els seus països respectius presenten una pluralitat sindical, cosa que debilita a vegades la lluita per a la consecució de les reivindicacions que tenen plantejades els docents. Quina és la posició de la IE respecte a aquest tema?

R.- La IE no té com a objectiu arbitrar o ficar-se en la competència sindical que hi pugui haver a un estat. Pens que sobre un nombre d'objectius importants, -com per exemple, la reforma indispensable del sistema educatiu, la lluita contra la privatització, la dignitat de la condició de docent, etc. La diversitat, el pluralisme sindical haurien d'arribar a un enteniment. Crec que a vegades el moviment sindical dedica massa energia en termes de recursos humans i de mitjans econòmics a una competèn-

Entrevista a Elie Jouen.

cia sindical. A vegades aquesta energia podria ser utilitzada per aconseguir millors condicions per als docents. És aquesta anàlisi a nivell internacional que ens va dur a la unitat entre el SPIES i la CMODE. Consideram que els reptes eren tan importants pel que fa al futur de l'educació que hauríem de sobrepassar les lluites sindicals.

P.- A l'informe de Delors hi ha una idea molt interessant sobre el futur dels docents però, fent referència a la conferència, veim que hi ha hagut grans declaracions, grans intencions, bons propòsits..., però no hi ha hagut ni un sol país que s'hagi compromès dient: Ja tenc aquest projecte per als docents, ja tenc aquests recursos per als docents, per a l'educació...

R.- Una conferència internacional no pot arreglar tots els problemes. Seria un error sobreestimar o subestimar alguna conferència. Podem treure varies conclusions d'aquesta conferència:

- La primera és que aquesta conferència ha demostrat públicament la voluntat de la UNESCO i de la IE de cooperar en interès dels docents i de l'educació. Ha quedat de manifest que aquesta cooperació és possible i, a més a més, important, tal com ho vaig dir durant la sessió plenària d'ahir i encara aquest matí a una conferència de premsa amb la UNESCO. És important demostrar que aquesta cooperació internacional es dona també a nivell nacional. Les relacions del mateix tipus han d'establir-se entre responsables dels ministeris d'educació i les organitzacions docents. És a dir, que el que és possible a nivell internacional ha de ser possible també a nivell nacional. Aquest seria el primer missatge que intentam transmetre.

- El segon missatge és que les organitzacions docents es preocupen, a més, de l'estatut dels ensenyants que és la seva primera responsabilitat i volen formar part de la definició i execució de les polítiques de reforma dels sistemes educatius. El que volem demostrar és que un sindicat no és sols un moviment categòric que únicament s'interessa per la seva pròpia categoria sinó que també hi ha una preocupació d'interès general, en benefici de la joventut. I, a més, pensam que és una organització que es preocupa del futur.

P.- Una vegada acabada la conferència, quin missatge transmetríeu als docents, als governants i a la societat en general que participa en temes educatius?

R.- Ja sé que en molts països la situació dels meus companys docents és difícil pel que fa al seu estatut, les seves condicions de feina, el seu salari... També sé que ensenyar avui en dia és més complex que abans; hi ha molta gent jove que viu situacions socials difícils: atur, exclusió, en els països en vies de desenvolupament hi ha problemes de nutrició, de protecció sanitària, etc. Tot això fa que la tasca dels educadors sigui més complicada i que la societat esperi molt d'ells, però si els docents aconsegueixen aquest repte i preparar millor la joventut per al futur es tornarà a guanyar la credibilitat moral de l'opinió pública i aquesta credibilitat moral repercutirà en una revalorització material. Pens que no hem d'esser fatalistes; ens trobam en un període de profunds canvis, de transformacions i avui en dia als docents se'ls exigeix una resposta a moltes necessitats. Això hauria de ser discutit i reflexionat dins les organitzacions sindicals i, dins una perspectiva dinàmica, els docents podran retrobar una dignitat moral i material. □

Adreça de l'STEI al correu electrònic
STEI @ hotmail.com